🚸 הרחוב שומר עליי: תמרורים, סימוני דרך וממתני תנועה

כיתה ד' | זה"ב – זהירות בדרכים | 45 דק' | שיעור לפי מעגל הלמידה · מערך למורה

❓ איך הרחוב עצמו "מדבר" עם הנהגים והולכי הרגל ושומר עלינו?

עיגון בתוכנית הלימודים: זהירות בדרכים ליסודי – "רשת הדרכים בשכונה ומחוץ לה": מאפייני הדרך והשפעתם על בטיחות הולכי הרגל; פעילות "הכירו את העיר הבטיחותית חריש (כיתות ד-ו)". (משרד החינוך, המרחב הפדגוגי – זהירות בדרכים ליסודי, חומרי הוראה ולמידה: "רשת הדרכים בשכונה ומחוץ לה")

„"בעיר מספר סוגי דרכים. לכל דרך מאפיינים משלה המשפיעים על בטיחות הולכי הרגל" · "חשוב להכיר מאפייניה של כל דרך כדי לדעת איך להתנהל בה בתבונה ובזהירות מירבית." · "הכירו את העיר הבטיחותית חריש (כיתות ד-ו) – בתכנון העיר חריש יושמו עקרונות הבטיחות בדרכים, הנגישות וקיום אורח חיים בטוח לרווחת התושבים.""

מטרות

מטרה מרכזית: התלמידים יסבירו כיצד אמצעי בטיחות ברחוב (תמרור, סימון דרך, ממתן תנועה) מגן על הולכי הרגל, ויציעו על סמך סקר סביב בית הספר המלצה מנומקת אחת לשיפור.

- התלמידים יתאימו לפחות 6 מתוך 7 אמצעי בטיחות ברחוב לדרך שבה כל אחד מגן על הולכי הרגל.
- התלמידים יציינו תמרורים לפי צורה וצבע לשלוש משפחות – אזהרה, איסור, חובה – וינסחו את הכלל.
- התלמידים יסבירו מדוע האטת המכוניות מגדילה את הבטיחות של הולכי הרגל (זמן תגובה ומרחק עצירה).
- התלמידים ימלאו טבלת סקר סביב בית הספר וינסחו המלצה הכוללת אמצעי, מקום ונימוק.

ידע קודם: כללי חצייה בטוחה במעבר חצייה ("ללמוד תנועה", א'–ב'). · צורות גאומטריות: משולש, עיגול, מלבן (מתמטיקה). · הליכה בטוחה על המדרכה.

מושגים: תמרור אזהרה · תמרור איסור · תמרור חובה · ממתן תנועה · אי תנועה · סימון דרך

חומרים: כרטיסי תמרורים מודפסים (צבעוניים) – כ-12 תמרורים · לוח עם טבלת סקר: אמצעי / קיים? / איפה / הערה · לוחות כתיבה ועפרונות לסיור · תצלום אוויר של סביבת בית הספר (מבט מלמעלה) מוקרן בלוח · מקרן ללוח החכם

בטיחות: הסיור – רק לאורך המדרכה ליד השער, בליווי מבוגר נוסף, בלי לחצות כביש.

מהלך השיעור לפי שלבי מעגל הלמידה

1. פתיחת המעגל – איתור ידע קודם **5 דק'**	*מעוררים עניין ומאתרים מה התלמידים כבר יודעים על אמצעי בטיחות ברחוב.* 1. מקרינה תצלום אוויר של הרחוב שליד בית הספר ושואלת: "מה בתמונה עוזר למכוניות לנסוע לאט ולילדים לחצות בבטחה?" 2. כל זוג רושם שלושה דברים ברחוב ש"שומרים עלינו". 3. אוספת על הלוח ושואלת: "האם לכל האמצעים יש אותו תפקיד? מה אתם משערים?" **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "מעבר חצייה", "פס האטה", "תמרור עצור", "שוטר זה"ב". • תפיסה שגויה נפוצה: "תמרורים הם רק לנהגים" ← תגובת המורה: "יש סימונים שנועדו במיוחד להולכי רגל – נגלה אותם היום."

2. התנסות **13 דק'**	*התלמידים מתאימים אמצעים לתפקידם וממיינים תמרורים לפי צורה וצבע – לפני שניתנים השמות.* 1. מפעילה את משחק ההתאמה בלוח; זוגות מתאימים בתורות ומנמקים כל התאמה. 2. מחלקת לכל קבוצה כ-12 כרטיסי תמרורים ומבקשת למיין "לפי מה שנראה לכם דומה" – בלי להגיד איך. 3. עוברת בין הקבוצות ושואלת: "לפי מה מיינתם? מה משותף לכל התמרורים בקבוצה הזאת?" 4. אוספת על הלוח את דרכי המיון (לפי צבע, לפי צורה, לפי ציור). 🕹️ **סימולטור:** מה כל אמצעי עושה? – מצאו את התפקיד של כל אמצעי. (בעמוד השיעור באתר) **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "מיינו לפי צבע – אדום וכחול", "מיינו משולשים ועיגולים". • תפיסה שגויה נפוצה: מיון לפי הציור בלבד (מכוניות / אנשים) ← תגובת המורה: "נסו למיין שוב רק לפי הצורה והצבע של המסגרת – מה קורה?"
3. המשגה **10 דק'**	*מן המיון מגדירים את שלוש משפחות התמרורים ואת המושג ממתן תנועה.* 1. משווה את דרכי המיון ומראה שצורה וצבע יחד מסדרים את התמרורים לשלוש משפחות. 2. מגדירה עם הכיתה: משולש עם מסגרת אדומה – אזהרה; עיגול עם מסגרת אדומה – איסור; עיגול כחול – חובה. 3. מקרינה מתוך השיעור המצולם של משרד החינוך (9:20–16:30): הסבר על אי תנועה ומשימת התאמה בין תמרורים להסבר. עוצרת לפני כל תשובה ונותנת לכיתה לענות. 4. אני מדגימה עם מכונית צעצוע על משטח משופע ופס "האטה" מקרטון: "כשהמכונית נוסעת מהר – היא נעצרת רחוק. כשהיא נוסעת לאט – היא נעצרת קרוב. לכן ממתן תנועה שומר על ילד שחוצה." 5. נעשה יחד: הכיתה מסווגת ארבעה אמצעים מהסימולטור – ממתן תנועה או לא? מגדירים: ממתן תנועה, אי תנועה, סימון דרך. **מושגים:** תמרור אזהרה – תמרור משולש עם מסגרת אדומה. מזהיר את הנהג מסכנה שלפניו, למשל "ילדים בדרך". · תמרור איסור – תמרור עגול עם מסגרת אדומה. אומר מה אסור לעשות, למשל אין כניסה או מהירות מרבית. · תמרור חובה – תמרור עגול כחול. אומר מה חייבים לעשות, למשל לנסוע ישר או לפנות ימינה. · ממתן תנועה – אמצעי בדרך שגורם לנהגים להאט: פס האטה, מעבר חצייה מוגבה, כיכר או הצרת כביש. · אי תנועה – משטח מוגבה באמצע כביש רחב. הולך רגל יכול לעצור עליו באמצע החצייה ולחצות כל פעם נתיבים של כיוון אחד. · סימון דרך – קווים וסימנים צבועים על הכביש, כמו פסי מעבר חצייה, קו עצירה או שפת מדרכה צבועה. 🎬 **סרטון:** כיתות: ה' זה"ב - יחידה 6 מדוע כאן מסומן מעבר חצייה (מערכת שידורים לאומית - משרד החינוך) – youtube.com/watch?v=4tnw2xMb-oY **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "פס האטה, כיכר ומעבר מוגבה גורמים לנהג להאט – הם ממתני תנועה". • תפיסה שגויה נפוצה: "פס האטה עוצר את המכונית לגמרי" ← תגובת המורה: "הוא רק מכריח להאט. ומכונית איטית מספיקה לעצור לפני הולך הרגל." **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • הסיקו: למה בדיוק ליד בתי ספר מציבים הרבה ממתני תנועה ולא בכביש בין-עירוני?

4. יישום – ביצועי הבנה **11 דק'**	*התלמידים מיישמים את המושגים בסקר בטיחות אמיתי ליד בית הספר ומנסחים המלצה.* 1. יוצאת עם הכיתה לסיור של 5 דקות בשער בית הספר ולאורך המדרכה הסמוכה, בליווי מבוגר נוסף, ללא חצייה. 2. כל קבוצה ממלאת בטבלת הסקר אילו אמצעים קיימים, איפה, ואילו חסרים לדעתה. 3. בחזרה לכיתה כל קבוצה מנסחת המלצה אחת: "אנחנו ממליצים להוסיף ... ב... כי ..." ומשתמשת במושג אחד לפחות. **משימה:** מלאו את טבלת הסקר. נסחו המלצה אחת: "אנחנו ממליצים להוסיף ... ב... כי ...". **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה: "אנחנו ממליצים להוסיף פס האטה לפני השער, כי מכוניות נוסעות שם מהר בשעת הפיזור". • תפיסה שגויה נפוצה: המלצה בלי נימוק ("לשים עוד תמרורים") ← תגובת המורה: "איזה תמרור? איפה בדיוק? ממה הוא יגן?" **שאלות מסדר חשיבה גבוה:** • העריכו: איזו מהמלצות הכיתה תשפר הכי הרבה את הבטיחות – ולמה?
5. סגירת המעגל – רפלקציה והערכה **6 דק'**	*בודקים הבנה בשאלון ובכרטיס יציאה ומסכמים.* 1. עונים על השאלון בלוח. 2. כרטיס יציאה בפתק. 3. מציעה לשלוח את המלצות הכיתה במכתב להנהלת בית הספר או לוועד ההורים (באישור ההנהלה). **תשובות צפויות:** • תשובה צפויה בכרטיס: "מעבר מוגבה גורם לנהג להאט, ומכונית איטית מספיקה לעצור לפני ילד שחוצה". • תפיסה שגויה נפוצה: "המעבר המוגבה עוזר כי רואים אותו" בלי האטה ← תגובת המורה בשיעור הבא: חוזרים להדגמת המכונית והמשטח. 📝 **שאלון** (6 שאלות) **ורפלקציה** – בדף לתלמיד. 🎟️ **כרטיס יציאה:** ליד השער של בית הספר בנו מעבר חצייה מוגבה. הסבירו במשפט אחד או שניים איך הוא שומר על ילדים שחוצים. • מציין/ת שהמעבר מכריח את הנהגים להאט • מקשר/ת: מכונית איטית מספיקה לעצור לפני הולך הרגל • אפשר גם: הוא מסמן לנהג היכן חוצים

הלימה: מטרה – פעילות – עדות

התאמת אמצעי לתפקידו	התנסות: סימולטור ההתאמה	6 מתוך 7 בסימולטור + נימוק; שאלון פריטים 1, 3, 4
מיון תמרורים לשלוש משפחות	התנסות: מיון כרטיסים בלי שמות; המשגה: הגדרה	הכלל שהקבוצה ניסחה; שאלון פריטים 0, 2
הסבר: האטה = בטיחות	המשגה: הדגמת המורה (מכונית צעצוע על משטח)	כרטיס יציאה
סקר והמלצה	יישום: סיור קצר בשער וטבלת סקר	טבלת הסקר והמלצה כתובה לפי המחוון; שאלון פריט 5

התאמה לשונות

מתקשים	• 6 כרטיסי תמרורים בלבד (שניים מכל משפחה) וכרטיס עזר עם שלוש הצורות • טבלת סקר עם ציורים של האמצעים – מסמנים ✔ או ✘ • תבנית המלצה מודפסת: "אנחנו ממליצים להוסיף ___ ב___ כי ___"

בינוניים	• למיין את כל התמרורים ולהתאים את כל האמצעים בסימולטור • לנסח המלצה אחת מנומקת בכתב
מתקדמים	• למצוא בסיור תמרור שאינו שייך לשלוש המשפחות (למשל תמרור מידע מלבני) ולהסביר את תפקידו • לכתוב מכתב להנהלה עם שתי המלצות ונימוק לכל אחת, כולל איזו מהן דחופה יותר ולמה

מחוון

- מתאים/ה לפחות 6 מתוך 7 אמצעים לתפקידם
- ממיין/ת תמרורים לשלוש המשפחות ומנסח/ת את הכלל (צורה + צבע)
- מסביר/ה את הקשר בין האטה לבין זמן עצירה
- מנסח/ת המלצה הכוללת אמצעי, מקום ונימוק

רב-תחומיות

- מתמטיקה: מיון לפי שתי תכונות בו בזמן (צורה וצבע) וזיהוי משולש, עיגול ומלבן בתמרורים – מתוכנית המתמטיקה, ומשמש ישירות לניסוח כלל משפחות התמרורים.
- גאוגרפיה ומולדת: התמצאות בסביבה הקרובה בתצלום אוויר (מבט מלמעלה) ובסיור: התלמידים מסמנים איפה נמצא כל אמצעי ליד בית הספר.

תשובות השאלון: 1–ב · 2–ב · 3–א · 4–ג · 5–ב · 6–ב

🚸 הרחוב שומר עליי: תמרורים, סימוני דרך וממתני תנועה

שם _____ כיתה _____ תאריך _____

❓ איך הרחוב עצמו "מדבר" עם הנהגים והולכי הרגל ושומר עלינו?

🕹️ **בסימולטור: מצאו את התפקיד של כל אמצעי.**
איזה אמצעי שומר עלינו כי הוא מאט את המכוניות? כמה מצאתם?

_____

_____

🛠️ **משימה:** מלאו את טבלת הסקר. נסחו המלצה אחת: "אנחנו ממליצים להוסיף ... ב... כי ...".

_____

_____

_____

📝 שאלון

1. תמרור משולש עם מסגרת אדומה הוא תמרור...

◯ חובה ◯ אזהרה ◯ איסור

2. למה פס האטה שומר על הולכי רגל?

◯ כי הוא צבוע בצבע בולט ◯ כי מכונית איטית מספיקה לעצור ◯ כי הוא עוצר את המכונית לגמרי

3. תמרור עגול כחול אומר...

◯ מה חייבים לעשות ◯ מה אסור לעשות ◯ שיש סכנה בהמשך

4. לשם מה יש אי תנועה באמצע כביש רחב?

◯ כדי לשתול עליו פרחים ◯ כדי שמכוניות יחנו עליו ◯ כדי שהולך רגל יוכל לעצור באמצע החצייה

5. איזה מהאמצעים הבאים הוא ממתן תנועה?

◯ תאורת רחוב ◯ מעבר חצייה מוגבה ◯ תחנת אוטובוס

6. בסקר מצאנו שאין מעקה ליד השער. מה ההמלצה הטובה ביותר?

◯ לבקש מהילדים לרוץ מהר יותר ◯ להציע מעקה שיכוון את הילדים למעבר החצייה ◯ לא לעשות דבר

🎟️ **כרטיס יציאה:** ליד השער של בית הספר בנו מעבר חצייה מוגבה. הסבירו במשפט אחד או שניים איך הוא שומר על ילדים שחוצים.

_____

_____

🪞 רפלקציה

מה למדתי היום על שפת הרחוב?

_____

לפי מה מיינתי את התמרורים בהתחלה – ומה גיליתי בסוף?

מה הפליא אותי בסקר סביב בית הספר?

איפה אשתמש במה שלמדתי בדרך הביתה?

איזה אמצעי עוד הייתי רוצה לבדוק אם הוא באמת עובד?

אני יכול/ה...	בטוח/ה	כמעט	עוד לא
אני יכול/ה לזהות תמרור אזהרה, איסור וחובה לפי צורה וצבע.			
אני יכול/ה להסביר איך ממתן תנועה שומר על הולכי רגל.			
אני יכול/ה לנסח המלצה מנומקת לשיפור הבטיחות ברחוב.			